

Цитування:

Ржечицька С. А. Проблеми та переваги дистанційного навчання в мистецьких закладах вищої освіти. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 3. С. 100–105.

Rzhechytska S. (2022). Challenges and advantages of distance learning in art institutions of tertiary education. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 100–105 [in Ukrainian].

Ржечицька Сніжана Анатоліївна,
аспірантка Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-6145-321X>
vad.80@i.ua

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета роботи – висвітлити особливості організації процесу навчання в дистанційному форматі, обґрунтувати необхідність дистанційного навчання в нинішній період часу, вказати слабкі та сильні сторони дистанційної форми здобуття освіти. **Методологія дослідження** полягає в застосуванні теоретично-емпіричних методів, а саме аналізу та синтезу наукових праць авторів з дослідження окресленої проблеми, методу візуалізації результатів дослідження, оглядово-аналітичного, опису та порівняння, що дало змогу виявити значення та роль дистанційної форми навчання в науково-дослідній роботі. **Наукова новизна** роботи полягає в розширенні знань щодо застосування дистанційної форми навчання в мистецьких ЗВО, акцентуванні на її особливостях та перспективах впровадження. Здійснено комплексний порівняльний аналіз дистанційної форми навчання в мистецьких закладах вищої освіти. Встановлено, що розглянуту форму дистанційного навчання регламентують нормативні документи з доступом до публічної інформації. Визначено основні завдання, які можливо вирішити за допомогою дистанційного формату. **Висновки**. Обґрунтовано результативність використання дистанційної форми навчання в освітній галузі на прикладі ЗВО, зокрема Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Розглянуто переваги та недоліки дистанційної освіти. Окреслено організацію дистанційного (онлайн) навчання в мистецьких закладах вищої освіти. Акцентовано на основних чинниках, які потрібно враховувати для досягнення високого професійного рівня в навчальному процесі. Висвітлено перелік нормативно-правової та законодавчої бази України, що регулює та забезпечує порядок організації освітнього процесу в дистанційному форматі.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, недоліки дистанційного навчання, якість освіти, технології дистанційного навчання.

Rzhechytska Snizhana,
graduate student,
National Academy of Culture and Arts Management

CHALLENGES AND ADVANTAGES OF DISTANCE LEARNING IN ART INSTITUTIONS OF TERTIARY EDUCATION

The purpose of the work is to highlight the peculiarities of the organisation of the distance learning process, to justify the current need and importance of distance learning, and to structure its weaknesses and strengths. **The research methodology** consists in the application of theoretical and empirical methods, namely the analysis and synthesis of scientific works of the authors on the study issue; the method of visualisation of research findings, review-analytical, description, comparison methods enable revealing the importance and role of distance education. **The scientific novelty** of the article lies in the expansion of theoretical knowledge and practical skills of distance learning in art institutions of tertiary education, focusing on features and development prospects of distant learning. The comprehensive comparative analysis of distance education in art institutions of tertiary education has been carried out. It has been established that the considered form of distance learning is regulated by documents with access to public information. The main tasks that can be solved using the distant format have been defined. **Conclusions**. This study proved the effectiveness of the use

of distance education in the field of education on the example of the National Academy of Culture and Arts Management. The advantages and disadvantages of distance education have been considered. The organisation of distance (online) education in art institutions of tertiary education has been outlined. Attention is focused on the main factors that must be taken into account to achieve a high professional level in the educational process. The list of the legislation of Ukraine which regulates and ensures the organisation of the distance educational process has been described.

Keywords: distance learning, disadvantages of distance learning, quality of education, technologies of distance learning.

Актуальність теми дослідження зумовлена активним використанням дистанційної форми навчання закладами вищої освіти України та єдиним напрямом забезпечення неперервного навчального процесу в умовах сьогодення. Стрімкий розвиток інформаційних технологій, проблеми світової пандемії, оголошення воєнного стану в Україні спонукали ЗВО перейти на гнучку та доступну дистанційну форму навчання.

Мета дослідження – висвітлити особливості організації процесу навчання в дистанційному форматі, обґрунтувати необхідність дистанційного навчання в нинішній період часу, вказати слабкі та сильні сторони дистанційної форми здобуття освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Опрацювавши вітчизняну літературу, присвячену теорії, методичним і методологічним основам навчально-виховного процесу в дистанційному форматі на прикладі окремих закладів освіти, виділимо праці Н. В. Нагаєва [9], В. Л. Ортинського [12] та С. М. Степаненко [15]. До публікацій українських науковців, де найбільш повно розглянуто проблеми впровадження, забезпечення якості дистанційної форми навчання за всіма критеріями, належать праці Б. І. Шуневича [17], М. Є. Андроса [1], О. А. Любчик, І. В. Шульженко [6], А. В. Литвина [5] та Т. В. Пилаєвої [13].

Виклад основного матеріалу. Історично термін «дистанційне навчання» існує вже понад 100 років. Попередником сучасної дистанційної освіти було заочне навчання, яке започаткував 1840 року Ісаак Пітман у Європі. Батьком американської дистанційної освіти називають Вільяма Гарпера – першого американського педагога, президента-засновника Чиказького університету [19]. Кореспондентське навчання передбачало форму текстів для самоосвіти та листування викладача зі студентами. У такому форматі проходила перевірка знань та підтверджувався рівень здобутої освіти. При розширенні засобів комунікації в заочному навчанні, з появою телеграфу, телефона, а згодом радіо та телебачення, термін «кореспондентська освіта» поступово трансформувався в дистанційну освіту. З розвитком технологій змінювалося і розуміння дистанційної освіти, оскільки її форми, методи та засоби навчання тісно пов'язані з дистанційними освітніми технологіями.

Поняття «дистанційна» з'явилося в публікаціях першого випуску журналу Британського відкритого університету – British Open University journal та в назвах австралійського журналу – Distance Education, канадського журналу – Journal of Distance Education й американського (США) – American Journal of Distance Education. Формальне

визнання терміна «дистанційна освіта» відбулося 1982 року, коли Міжнародна рада з кореспондентської освіти (International Council for Correspondence Education – ICCE) змінила свою назву на Міжнародну раду з дистанційної освіти (International Council for Distance Education – ICDE) [4].

У зарубіжній літературі термін «дистанційне навчання» ототожнюють з усіма видами заочного навчання з акцентом на здобутті освіти без фізичної присутності здобувачів, тобто у віртуальному просторі. Десмонд Кіган зазначає, що дистанційна освіта є формою навчання з технологічною можливістю, що звільняє студента від необхідності їздити у визначене місце, у визначений час, щоб пройти навчання [21]. Працівники Технологічного інституту Вірджинії Памела Тістер та Розмарі Блінзер стверджують, що термін «дистанційне навчання» застосовували до багатьох методів навчання, однак його основна відмінність полягає в тому, що педагог і студент розділені в просторі й, можливо, у часі [20]. За британським вченим А. Р. Триндаде, дистанційне навчання передбачає таку організацію навчального процесу, коли студент навчається самостійно за розробленою викладачем програмою і віддалений від нього в просторі чи часі, однак може вести діалог з ним за допомогою засобів телекомунікації [16].

У вітчизняній літературі дистанційну освіту трактують як форму навчання з використанням усіх можливих інноваційних технологій для підвищення якості освітнього процесу. Так, В. М. Нагаєв визначає, що дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується переважно за технологіями дистанційного навчання – педагогічних та інформаційних [9].

У більш сучасному вимірі, за інформаційно-аналітичним порталом про вищу освіту в Україні та за кордоном, дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі [2].

Міністерство освіти і науки України трактує дистанційну освіту як можливість навчатися та формувати необхідні знання віддалено від закладу освіти в будь-який зручний час [7].

Стан досліджуваності окресленої проблеми зріс з моменту поширення пандемії COVID-19, що спалахнула по всьому світу 2019 року. Це вплинуло на швидку зміну засобів, методів і форм надання освітніх послуг.

У вересні 2020 року в Брюсселі пройшов

брифінг на тему «Європейська вища освіта в умовах кризи COVID-19», де за підсумками опитування Європейської асоціації університетів (EUA) на тему «Цифрове покращене навчання та викладання» відзначили, що 95% закладів перейшли на дистанційне навчання, тоді як 4% надали його на деяких факультетах. Аналіз ірландського цифрового досвіду (INDEx) засвідчив, що 70% науковців ніколи не викладали в онлайн-режимі до кризи, аналогічні показники були й у Великій Британії. Немає підстав вважати, що рівень досвіду в інших європейців був інакшим [18].

В Україні перехід на дистанційне навчання показав, що практично всі ЗВО пропонували освітню програму в цифровому форматі або мали заплановані онлайн-програми. Залежно від потреб навчального процесу забезпечували різними видами педагогічної діяльності. Виникли нові форми комунікації: онлайн-лекції, вебіари, вебконференції, інтернет-форуми; нові освітні послуги: інтерактивні словники, перекладачі, електронні бібліотеки; зросла інформаційна культура. На сьогодні навчання за допомогою комп'ютерних технологій – найбільш оптимальний шлях здобуття освіти.

Впровадження дистанційної освіти регламентує нормативно-правова та законодавча база України: Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 № 74/98-ВР, Наказ Міністерства освіти і науки України «Про створення Українського центру дистанційної освіти» від 07.07.2000, Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» від 31.07.2000 № 928/2000, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004–2006 роки» від 23.09.2003 № 1494, Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» від 21.01.2004 № 40, Рішення Колегії МОН України «Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні» від 23.06.2005, Постанова Верховної Ради України «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2006–2008 роки» № 3075-IV від 04.11.2005, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 роки» від 07.12.2005 № 1153, Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 30.04.2013 за № 703/23235, Закон України «Про освіту» (стаття 9) від 05.09.2017 (набрання чинності 28.09.2017), Конституція України (стаття 53) за редакцією від 01.01.2020, Закон України «Про вищу освіту» (стаття 49) від 16.07.2021 № 1556-VII.

Для забезпечення організації та здійснення контролю за виконанням навчальних планів, освітньо-професійних та освітніх програм під час дистанційного навчання мистецькі заклади вищої

освіти керуються положеннями, наказами та рекомендаціями із застосуванням дистанційних технологій.

Національна музична академія імені П. І. Чайковського, керуючись Положенням про організацію освітнього процесу та Положенням про порядок оцінювання результатів освітньої діяльності, розробила рекомендації з метою організації, контролю та атестації здобувачів вищої освіти під час дистанційного навчання. Наказом від 29.10.2022 «Про посилення протиепідемічних заходів у НАМАУ імені П. І. Чайковського на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19» продовжила освітній процес у дистанційному форматі. Завдання дистанційного навчання було розміщене на сайті Академії для кожного освітнього рівня в розділі «Матеріали для проведення занять дистанційної форми». Дистанційна робота здійснюється через обов'язковий інструмент системи LMS; відеоконференції на платформах: Zoom, Google Meet, Skype, MS Teams; електронні пошти, месенджери (Viber, Telegram).

На сьогодні НАМАУ імені П. І. Чайковського керується Наказом від 14.03.2022 «Про організацію освітнього процесу», за яким працюють у дистанційному режимі, відповідно до вимог освітніх програм та навчальних планів. У розкладі на сайті Академії вказано, що заняття, залікові, екзаменаційні сесії проходять в онлайн-форматі в синхронно-асинхронному режимі [10].

Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого забезпечував навчальний процес під час карантинних обмежень Положенням «Про дистанційне навчання на період запровадження карантину на території України» від 01.04.2020, за яким основні види занять проходили дистанційно в синхронному чи асинхронному форматі згідно з програмами дисциплін. Дистанційна форма навчання включала самостійну роботу, навчальні заняття, практичну підготовку, контрольні заходи. Дистанційна комунікація проходила через засоби комунікації, модернізовані в систему управління (LMS), месенджери (Viber, Telegram), електронну пошту, відеоконференції (MS Teams, Zoom, Google Meet, Skype). Відповідно до Наказу «Про відновлення освітнього процесу та режиму роботи з 01.04.2022 року» КНУКіТ імені І. К. Карпенка-Карого продовжує працювати в дистанційному режимі [3].

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв згідно з Наказом «Про невідкладні заходи щодо запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19» від 29.10.2021 організувала дистанційне навчання на платформі Google Meet, Google Classroom з використанням корпоративних акаунтів. Це можливість безперервного проведення онлайн-занять та відеозустрічей, демонстрація екрана на робочому столі, запис занять на Google Диск, контроль та прив'язка до Google Календаря, синхронізація на всіх пристроях. Так керівництво НАКККіМ має змогу контролювати та вдосконалювати освітній процес [11].

Досліджуючи проблему організації дистанційної форми навчання в Академії та підготовку фахівців спеціальностей 024 «Хореографія», 025 «Музичне мистецтво», 026 «Сценічне мистецтво», ми проаналізували навчальні плани, освітні програми та законодавчу базу, що регламентує діяльність закладів вищої освіти в Україні. Здобувачі вищої освіти в онлайн-режимі опрацьовують матеріали лекцій та семінарів, створюють презентації та відеоматеріали, реферативні завдання, індивідуальні або групові проекти. Практичні заняття під час дистанційного навчання, такі як тренаж, техніка в класичному танці, сучасний танець, народно-сценічний танець, сольний спів, вокал, акторський тренінг, сценічна мова, сценічний рух, режисура та драматургія обрядів, сценічний бій, фехтування, аранжування вокальних творів, передбачають наявність професійного матеріально-технічного обладнання: аудиторії-студії, хореографічного станка, якісної апаратури для записування та відтворення звуку й зображення. Певними недоліками дистанційної форми навчання в опануванні предметів є невпевненість у самостійності виконання практичних завдань, комп'ютерній грамотності, складнощах в оформленні навчального матеріалу.

Для підтримки та заохочення здобувачів вищої освіти в Академії на постійній основі проводять онлайн-консультації, майстер-класи, конкурси. До прикладу, доцент кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Дьяченко Володимир Валерійович має домашню студію звукозапису (project home recording studio) та необхідне обладнання для створення навчального онлайн-контенту, курсів, відео для стрімінгових майданчиків, ютубу тощо. Це дає можливість на професійному рівні створювати аранжування, писати інструментальні партії, записувати пісні «під ключ», під мінусування, обробку та монтаж звуку будь-якої складності, зведення партій та інструментів. Якщо в здобувача є мінімальне технічне забезпечення: комп'ютер, звукова карта, колонки, мікрофон, а також знання основ музичної теорії, елементарні навички володіння музичним інструментом, то ніщо йому не завадить опанувати теоретичний і практичний матеріал зі звукорежисури в дистанційному форматі.

Щоб детальніше дослідити переваги та недоліки дистанційної форми навчання, ми провели анонімне онлайн-опитування серед здобувачів та науково-педагогічних працівників Інституту сучасного мистецтва НАКККіМ. В опитуванні взяли участь 310 здобувачів вищої освіти першого освітнього рівня і 108 науково-педагогічних працівників. Викладачі, зокрема, відповіли на такі питання:

Які технології Ви використовуєте в процесі дистанційного навчання? Встановлено, що 93,5% застосовують віртуальні освітні середовища Google Meet, Google Classroom; 5,1% – платформу (Zoom, Skype, Hangouts); 1,4% – електронну пошту.

Чи є, на Вашу думку, особливості у вимогах до проведення практичних занять, репетицій, творчих показів, заліків, іспитів з творчих предметів у дистанційному навчальному процесі

здобувачів вказаної спеціалізації? 100% відповіли, що, звісно, є.

Чи задоволені Ви успіхами здобувачів під час дистанційного навчання? 68% дали позитивну відповідь.

Що є основними перевагами/недоліками дистанційного навчання? Перевагами вказали можливість надавати додаткові матеріали для самоопрацювання та більше використовувати інтерактивні засоби навчання і дистанційного контролю; недоліками – недостатній особистий контакт зі студентами.

Здобувачі вищої освіти на запитання «*Чи зручно Вам навчатися в дистанційному режимі?*» 83% відповіли позитивно. Водночас на питання «*Назвіть обставини, що негативно впливають на організацію повноцінного дистанційного навчання*» 55% вказали відсутність очної комунікації викладача та здобувача, 20% зазначили психологічний дискомфорт при дистанційному навчанні, 17% назвали відсутність постійного доступу до інтернету та 8% вказали на відсутність потрібної техніки вдома. На запитання «*Чи змінився розподіл балів при оцінюванні знань під час дистанційного навчання?*» отримали відповідь: змістився акцент, оскільки перевагу надають самостійній роботі здобувача. Важливе запитання, бо самостійну роботу здобувача вищої освіти денної форми навчання регламентує робочий навчальний план, і вона повинна становити від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення дисципліни [8].

Основними перевагами дистанційного навчання для здобувачів є можливість повторного перегляду матеріалів занять у відеозаписі, регулювання власного режиму навантаження, територіальна автономія, економія витрат на транспорт, вади здоров'я, вікові обмеження, власне небажання тощо. На думку В. М. Прибилової, плюсами дистанційного навчання є використання для кращого сприйняття та запам'ятовування матеріалу інформаційних технологій, зокрема: мультимедіа, віртуальних інструментів, гіпертексту [14]. Недоліками дистанційного навчання є недостатній особистий контакт викладача зі студентом, брак спілкування з однокурсниками, проблема аутентифікації та ідентифікації користувача під час перевірки його знань, недостатній рівень розвитку практичних і комунікативних навичок у здобувачів, втрата активної обробки інформації за відсутності конспектування матеріалу.

Наукова новизна роботи полягає в розширенні знань про дистанційну форму навчання в мистецьких ЗВО. Акцентовано на її особливостях та перспективах впровадження. Здійснено комплексний порівняльний аналіз дистанційної форми навчання в кількох мистецьких закладах вищої освіти. Встановлено, що дистанційну форму навчання регламентують нормативні документи з доступом до публічної інформації. Визначено основні завдання, які можливо вирішити за допомогою дистанційного формату.

Висновки. Дистанційна форма навчання в мистецьких закладах вищої освіти має як недоліки, так і переваги. Відповідальні за результати освітнього процесу в умовах дистанційної форми навчання як викладачі, так і здобувачі вищої освіти. Чітке планування, організація, регулювання та контроль дистанційної форми навчання з боку

керівництва закладу вищої освіти, практична професійна діяльність науково-педагогічного колективу, робота над матеріалами курсів та їх вдосконалення, оволодіння технічними та онлайн-засобами навчання в поєднанні з бажанням та самостійною роботою здобувача стануть перспективними напрямками розвитку дистанційної форми здобуття освіти.

Список використаних джерел

1. Андрос М. С. Практика використання LMS-платформи E-FRONT в освітньому процесі. URL: https://lib.iitta.gov.ua/722623/1/Андрос_тези_LMS_Efront.pdf (дата звернення: 15.05.2022).
2. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном. URL: <http://vnz.org.ua/dystantsijna-osvita/pro> (дата звернення: 03.06.2022).
3. Київський національний університет театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого. URL: <http://www.knutkt.edu.ua> (дата звернення: 22.01.2022).
4. Корсунська Н. О. Дистанційне навчання: підходи до реалізації. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вінниця, 2000. С. 29–32. URL: <https://www.vspu.edu.ua/faculty/imad/files/z/V-1.pdf> (дата звернення: 20.01.2022).
5. Литвин А. Ф. Дистанційне навчання у ЗВО. URL: <http://ephshair.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/89898989/5121/Конф.%20Гамбург%20Литвин%20А.Ф.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 22.01.2022).
6. Любчик О. А., Шульженко І. В. Особливості організації підготовки майбутніх підприємців за допомогою дистанційного навчання. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2020. Вип. 4 (92). С. 335–345. URL: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.92.335-345> (дата звернення: 18.06.2022).
7. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distancijna-osvita> (дата звернення: 18.05.2022).
8. Міністерство освіти і науки України. Наказ «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» від 13.11.2014 № 1310 (z1485-14). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93#Text> (дата звернення: 15.04.2022).
9. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Київ, 2007. С. 122. URL: http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/1078/1/Методика_ВВШ_2007.ПДФ.PDF (дата звернення: 22.01.2022).
10. Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. URL: <http://www.knmau.com.ua> (дата звернення: 25.01.2022).
11. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. URL: <http://www.nakkkim.edu.ua/academy> (дата звернення: 25.01.2022).
12. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. Київ, 2009. 472 с. URL: <https://subject.com.ua/pdf/254.pdf> (дата звернення: 18.05.2022).
13. Пилаєва Т. В. До розуміння поняття «дистанційна освіта». URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12644/1pdf> (дата звернення: 10.04.2022).
14. Прибилова В. М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. URL: <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/download/8791/8312/> (дата звернення: 02.05.2022).
15. Степаненко С. Про трансформацію системи заочної освіти в умовах інтеграції в європейський освітній простір. *Вища школа*. 2007. № 2. С. 31–37. URL: <https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&cluster=13178758594579194615&btnI=1&hl=ru> (дата звернення: 15.10.2022).
16. Триндаде А. Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов. *Дистанционное образование*. 2000. № 2. С. 5–9.
17. Шуневич Б. І. Популяризація дистанційного навчання в освітніх закладах України. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2013. № 7. С. 299–303. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/V1dubzh_2013_7_48 (дата звернення: 15.08.2022).
18. Briefing_european higher education in the covid-19 crisis.pdf. URL: https://eua.eu/downloads/publications/briefing_european%20higher%20education%20in%20the%20covid-19%20crisis.pdf (дата звернення: 19.01.2022).
19. The Evolution, Principles and Practices of Distance Education, Borj Holmberg, Bibliotheks-und Informationssystem der Universität Oldenburg 2005 page 15 (pdf). Archived from the original (pdf) on 29 August 2017. Retrieved 16 April 2020. URL: https://web.archive.org/web/20170829155503/https://www.uni-oldenburg.de/fileadmin/user_upload/c31/master/mde/download/asfvolume11_eBook.pdf (дата звернення: 15.01.2022).
20. Valentine Doug. Distance learning: Promises, problems, and possibilities. *Online journal of distance learning administration*. 2002. № 5.3. URL: <https://www.westga.edu/~distance/ojdla/fall53/valentine53.html> (дата звернення: 10.02.2022).
21. Keegan D. Distance education technology for the new millennium: compressed video teaching. ZIFF Papiere. Hagen, Germany: Institute for Research into Distance Education. (Eric Document Reproduction Service No. ED 389 931), 1995. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED389931.pdf> (дата звернення: 15.02.2022).

References

1. Andros, M. E. The practice of using the E-FRONT LMS platform in the educational process. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/722623/1/Andros_tezy_LMS_Efront.pdf [in Ukrainian].
2. Informational and analytical portal about higher education in Ukraine and abroad. Retrieved from: <http://vnz.org.ua/dystantsijna-osvita/pro> [in Ukrainian].
3. Kyiv National University of Theater, Cinema and Television named after I. K. Karpenko-Karyo. Retrieved from: <http://www.knutkt.edu.ua> [in Ukrainian].
4. Korsunskaja, N. O. (2000). Distance learning: approaches to implementation. Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems: coll. of science works. Vinnytsia, 29–32. Retrieved from: <https://www.vspu.edu.ua/faculty/imad/files/z/V-1.pdf> [in Ukrainian].
5. Lytvyn Andriy Fedorovych Distance learning in institutions of higher education. Retrieve from: <http://ephshair.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/5121/Конф.%20Гамбург%20Литвин%20А.Ф..pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
6. Lyubchik, O., Shulzhenko, I. (2020). Peculiarities of organizing the training of future entrepreneurs using distance learning. Bulletin of the Luhansk State University of Internal Affairs named after E. O. Didorenko, 4 (92), 335–345. Retrieved from: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.92.335-345> [in Ukrainian].
7. Ministry of Education and Science of Ukraine. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distancijna-osvita> [in Ukrainian].
8. Ministry of Education and Science of Ukraine order № 1310 (z1485-14) dated 13.11.2014. On the approval of the Regulation on the organization of the educational process in higher educational institutions. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93#Text> [in Ukrainian].
9. Nagaev, V. M. (2007). Teaching methods in higher education: Teaching manual. Kyiv, 122. Retrieved from: http://dSPACE.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/1078/1/Методика_ВВШ_2007.ПДФ.PDF [in Ukrainian].
10. National Music Academy of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky. Retrieved from: <http://www.knmau.com.ua> [in Ukrainian].
11. National Academy of Managers of Culture and Arts. Retrieved from: <http://www.nakkkim.edu.ua/academy> [in Ukrainian].
12. Ortynsky, V. L. (2009). Higher school pedagogy: teaching. Manual. Kyiv: Center of educational literature, 472. Retrieved from: <https://subject.com.ua/pdf/254.pdf> [in Ukrainian].
13. Pylayeva, T. V. Towards an understanding of the concept of "distance education" Retrieved from: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12644/1.pdf> [in Ukrainian].
14. Pribylova, V. M. Problems and advantages of distance learning. Retrieved from: <https://periodicals.karazin.ua/issuedu/article/download/8791/8312/> [in Ukrainian].
15. Stepanenko, S. (2007). About the transformation of the correspondence education system in the conditions of integration into the European educational space. Higher school, 2, 31–37. Retrieved from: <https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&cluster=13178758594579194615&btnI=1&hl=ru> [in Ukrainian].
16. Trindade, A. R. (2000). Information and communication technologies and development of human resources. Distance education, 2, 5–9 [in Russian].
17. Shunevych, B. I. (2013). Popularization of distance learning in educational institutions of Ukraine. Bulletin of the Lviv State University of Life Safety, 7, 299–303. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vldubzh_2013_7_48 [in Ukrainian].
18. Briefing_european higher education in the covid-19 crisis.pdf. Retrieved from: https://eua.eu/downloads/publications/briefing_european%20higher%20education%20in%20the%20covid-19%20crisis.pdf [in English].
19. The Evolution, Principles and Practices of Distance Education, Borj Holmberg, Bibliotheks-und Informationssystem der Universität Oldenburg 2005 page 15 (pdf). Archived from the original (pdf) on 29 August 2017. Retrieved 16 April 2020. Retrieved from: https://web.archive.org/web/20170829155503/https://www.uni-oldenburg.de/fileadmin/user_upload/c31/master/mde/download/asfvolume11_eBook.pdf [in English].
20. Valentine Doug. (2002). Distance learning: Promises, problems, and possibilities. Online journal of distance learning administration, 5.3. Retrieved from: <https://www.westga.edu/~distance/ojdl/fall53/valentine53.html> [in English].
21. Keegan D. (1995). Distance education technology for the new millennium: compressed video teaching. ZIFF Papiere. Hagen, Germany: Institute for Research into Distance Education. (Eric Document Reproduction Service No. ED 389 931). Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED389931.pdf> [in English].

Стаття надійшла до редакції 20.06.2022
Отримано після доопрацювання 22.07.2022
Прийнято до друку 29.07.2022